

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

The Development of Social Study Subject Lesson Plan by Using Graphic Organizer Technique
of Matthayom 1 students under the Secondary Education Service Area Office 5.

ชลลดา อ่อนพันธุ์¹ และวัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประชากร ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำนวน 64 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 326 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 8 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 83 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก 2) แบบประเมินความสอดคล้อง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 3) แบบประเมินความเหมาะสม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (2) สาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) (3) สาระการเรียนรู้ (4) ภาระงาน (สะท้อนการจัดกิจกรรม) (5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (6) กิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (7) สื่อแหล่งเรียนรู้ และ (8) บันทึกหลังการสอน และ 2) ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกโดยภาพรวมมีความสอดคล้องเท่ากับ 0.74 และมีความเหมาะสมอยู่ระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.57, S.D. = 0.49$)

คำสำคัญ : การพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ ผังกราฟิก สังคมศึกษา

¹ สาขาวิชาการจัดการการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา E-mail : gi_bzy@hotmail.com

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา E-mail : anan_xisu@163.com

Abstract

The purposes of this study were 1) to develop the social study subject lesson plan by using graphic organizer technique of Matthayom 1 students, and 2) to investigate the effectiveness of the social study subject lesson plan by using the graphic organizer technique of Matthyom 1 students. The population consisted of teachers from Social Studies, Religion and Culture Department under the Secondary Education Service Area Office 5 from 64 schools, with a total of 326 people. The sample included the teacher from the Social, Religion and Culture Department under the Secondary Education Service Area office 5, Academic year 2020 from 8 schools. With a total of 83 people. The sample were obtained by purposive sampling method, using the schools as the variable. The research instruments composed of 1) the social study subject lesson plan by using the graphic organizer technique, 2) the conformity assessment form with the reliability of 0.90, and 3) the suitability assessment form with the reliability of 0.75. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The research results indicated that 1) the social study subject lesson plan using the graphic organizer technique consisted of 8 components: (1) learning standard and indicators, (2) main point (concept), (3) learning content, (4) workload (reflecting activities), (5) measurement and evaluation of learning outcome, (6) five steps of learning activities, (7) learning materials, and (8) post-teaching notes, and 2) the effectiveness of the social study subject lesson plan using the graphic organizer technique were correlated to 0.74 and were appropriate at an excellent level ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.49).

Keywords: Development, Lesson Plan, Graphic Organizer, Social Study

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 27 พฤศจิกายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 (ฉบับที่ 20) ที่กล่าวไว้ใน มาตรา 45 เกี่ยวกับการศึกษาว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการ

ให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา ตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกัน

ระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษา ดังกล่าวมี คุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและ ตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษา แห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความ ถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 14)

ครูเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่ตัวเล็ก ๆ ซึ่งเป็นประชากรที่สำคัญของโลก ผู้สอน ต้องเป็นตัวทวีคูณในการนำเด็กเข้าสู่ระบบของการเรียนรู้ บทบาทของครูจึงเปลี่ยนจากผู้ให้ความรู้ (telling, talking) มาเป็นผู้ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ(process)คิดค้นความรู้ ด้วยตนเอง ตลอดจนแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้สอนจึงเปลี่ยน บทบาทจากผู้สอน(teacher) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) คือ เป็นผู้เตรียมประสบการณ์ สื่อการเรียน การสอนให้ผู้เรียนใช้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2561, หน้า 60)

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา หรือสาระสังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ครูผู้สอนนับว่ามีบทบาท สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนดังที่ พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ (2547, หน้า 98) ได้เสนอ แนวคิดเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาว่า การจัดการเรียนรู้ ในวิชาสังคมศึกษาควรเน้นเรื่องกิจกรรมเพื่อพัฒนาความ เป็นพลเมืองดี กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะ ทางสังคมศาสตร์ กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้ และ กิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมให้มากที่สุด โดยมี ครูผู้สอนทำหน้าที่คอยให้แรงเสริม และคอยแก้ปัญหาใน ส่วนที่เกิดขึ้น ในส่วนของสมพร โตนวล (2551, หน้า 123) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาว่า การจัดการ เรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษานั้นครูจำเป็นต้องฝึกให้ผู้เรียน

รู้จักใช้พลังความนึกคิด (Power of mind) อย่างมี วิจารณญาณ (Critical Thinking) ผสมผสานในเรื่องของ นามธรรม การจัดการเรียนการสอนต้องเป็นความร่วมมือกัน ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน ความสนใจความอยากรู้อยากเห็น ของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนจะสามารถตอบสนอง ความต้องการ ทำให้ผู้เรียนได้ข้อเท็จจริง แนวคิดและหลักการ ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อผสมผสานเข้ากับความสามารถและทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ย่อมทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วย การสร้างความคิดรวบยอด (Concepts) (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560, หน้า 78-80)

ผังกราฟิก (Graphic Organizers) นับเป็น เครื่องมือสำคัญที่มีส่วนช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทาง ความคิดของผู้เรียน โดยนำหลักการทำงานของสมองมา ใช้ประโยชน์เพราะการใช้ผังกราฟิกจะเกิดขึ้นได้จากการทำงาน ของสมองทั้ง 2 ซีก คือ สมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา โดยซีกซ้ายทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อความ สัญลักษณ์ ตรรกะ เหตุผล ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่สังเคราะห์รูปแบบ รูปร่าง สี ศิลปะ สุนทรียะ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดย การใช้ผังกราฟิก จึงเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อให้เกิด ความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้นและจดจำ ได้ยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเนื้อหาสาระนั้นอยู่ใน ลักษณะกระจัดกระจาย ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ ผู้เรียนจัดข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นระบบระเบียบอยู่ในรูปแบบ ที่อธิบายให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย นอกจากการใช้ในการ ประมวลความรู้หรือสร้างความคิดขึ้น ผังกราฟิกยังเป็น เครื่องมือทางความคิดที่ดีเนื่องจากการสร้างความคิดริเริ่ม หรือสร้างความคิดขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมในสมอง จำเป็นต้องมีการแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ผังกราฟิก เป็นรูปแบบของการแสดงออกของความคิดที่สามารถมองเห็น และอธิบายได้อย่างเป็นระบบชัดเจน (ทิตินา เขมมณี, 2557, หน้า 388) อีกทั้งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกสอดคล้อง กับทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ของออสซูเบล (Ausubel, 1963 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553, หน้า 216) กล่าวว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียน

หรือเชื่อมโยง (Subsumme) สิ่งที่เราเรียนรู้ใหม่ซึ่งอาจจะเป็นความคิดรวบยอด(Concepts)หรือความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนแล้ว อันจะส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สามารถจดจำไปได้แม้ช่วงเวลาผ่านไป และผู้เรียนยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560, หน้า 148-149)

จากการศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าครูยังใช้รูปแบบการสอนแบบเดิมและยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน จึงสะท้อนให้เห็นว่าครูควรได้รับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ในการจัดการเรียนการสอน ให้เหมาะกับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งการการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีสอนที่แปลกใหม่จะช่วยให้ครูได้มีการพัฒนาและคิดค้นนวัตกรรม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในการจัดการเรียนการสอนของครูในปัจจุบัน เพื่อนำไปใช้พัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิค ผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2.2 เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive

Sampling) ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 รวมทั้งสิ้น 326 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์ และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำนวน 83 คน

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ และส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ได้แก่

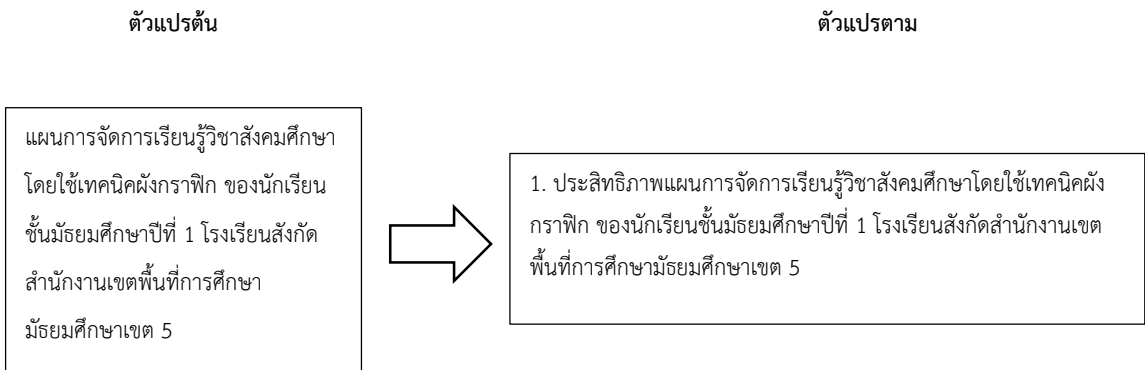
ชุดที่ 1 แบบประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

1.3.3 ตัวแปรในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบ่งออก เป็น 2 ส่วนประกอบด้วย ระยะเวลาที่ 1 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 และระยะเวลาที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 รายละเอียดมีดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษา

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 ศึกษาแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกซึ่งมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน

1.4 ดำเนินการจัดสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก จำนวน 20 แผน ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

- มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
 - สารสำคัญ
 - จุดประสงค์การเรียนรู้
 - ภาระงาน
 - การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 - กิจกรรมการเรียนรู้
 - สื่อ/แหล่งการเรียนรู้
 - บันทึกหลังสอน
- 1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง
2. การประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.1 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสารหนังสือตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 สร้างแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
- 2.3 นำแบบประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเสนอต่ออาจารย์วิทยานิพนธ์
- 2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบและประเมิน

ความถูกต้องความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรการหาค่าความสอดคล้อง ซึ่งค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน โดยผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

3. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 มีวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 และข้อที่ 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

ได้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ในหน่วยการเรียนรู้ 2 หน่วยคือจำนวน 15 แผน และหน่วยการเรียนรู้ศานานำปัญหา จำนวน 5 แผน

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนเพื่อตรวจสอบและประเมินความถูกต้อง ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา สื่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พบว่ามีแผนการจัดการเรียนรู้มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้ รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

แผนการจัดการเรียนรู้	IOC	แปลผล
1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการสังคายนา	0.76	ใช้ได้
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องความสำคัญของพระพุทธศาสนา	0.75	ใช้ได้
3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องพุทธประวัติ	0.83	ใช้ได้
4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องพุทธสาวก	0.65	ใช้ได้
5. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องพุทธสาวก	0.69	ใช้ได้
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องศาสนิกชนตัวอย่าง	0.71	ใช้ได้
7. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	0.83	ใช้ได้
8. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่องศาสนสัมพันธ์	0.71	ใช้ได้
9. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่องการเรียนรู้ศาสนาอื่น	0.66	ใช้ได้
10. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่องการปฏิบัติตามคำสอน	0.68	ใช้ได้
11. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่องพระรัตนตรัย	0.68	ใช้ได้
12. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่องอริยสัจ 4	0.74	ใช้ได้
13. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 เรื่องการคิดแบบโยนิโสมนสิการ	0.75	ใช้ได้
14. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 เรื่องการคิดแบบโยนิโสมนสิการ	0.69	ใช้ได้
15. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 เรื่องหลักธรรมเพื่อชีวิตพอเพียง	0.75	ใช้ได้
16. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 เรื่องศาสนพิธี	0.72	ใช้ได้
17. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 เรื่องมารยาทชาวพุทธ	0.72	ใช้ได้
18. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18 เรื่องการบริหารจิตและเจริญปัญญา	0.74	ใช้ได้
19. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19 เรื่องการคบเพื่อนตามหลักทศ 6	0.83	ใช้ได้
20. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20 เรื่องการบำเพ็ญประโยชน์และการดูแลรักษาวัด	0.92	ใช้ได้
รวม	0.74	ใช้ได้

นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน โดยผลการประเมินประสิทธิภาพของแผน

การจัดการเรียนรู้ พบว่ามีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้ รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนด	4.60	0.49	มากที่สุด
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน	4.59	0.50	มากที่สุด
3. ตัวชี้วัด สาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน	4.62	0.49	มากที่สุด
4. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน	4.62	0.49	มากที่สุด
5. สาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลาในการจัดการเรียนรู้	4.56	0.50	มากที่สุด
6. กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด	4.59	0.49	มากที่สุด
7. กระบวนการจัดการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.52	0.50	มากที่สุด
8. สื่อ/แหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับตัวชี้วัดและกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.57	0.50	มากที่สุด
9. การวัดและประเมินผลระบุเครื่องมือวัดไว้อย่างชัดเจน	4.50	0.50	มากที่สุด
10. การวัดและประเมินผลครอบคลุมพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตัวชี้วัด	4.57	0.50	มากที่สุด
รวม	4.57	0.49	มากที่สุด

4. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปผลมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1) จากผลการศึกษาทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จำนวน 20 แผน โดยมี 2 หน่วยการเรียนรู้ คือหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องรอยดวงใจตามรอยพระพุทธศาสนา มีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 แผนและหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องศาสนานำปัญญา

แผนการจัดการเรียนรู้ 5 แผนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 5 ขั้นตอนนี้ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นนี้เป็นขั้นดึงความรู้ของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน 2) ชี้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ขั้นนี้เป็นกระบวนการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ที่ผู้เรียนไม่มีจากแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งครูอาจจะเตรียมมาให้ผู้เรียน หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนไปแสวงหากันได้ 3) ขั้นฝึกทักษะ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องศึกษา และทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้รับมาได้ ผู้เรียนจะสร้างความหมายของข้อมูล หรือหาประสบการณ์ใหม่ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วย

ตนเองในการฝึกทักษะ เช่น การใช้กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่มในการอภิปราย และสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดนั้น ๆ 4) ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชั้นนี้เป็นชั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจของตนเองและประโยชน์จากความรู้ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อม ๆ กัน ผู้เรียนมีโอกาสแสดงผลงานสร้างความรู้ของตนในรูปแบบผังกราฟิก 5) ชั้นสรุปองค์ความรู้ ชั้นนี้เป็นชั้นของการสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิม และความรู้ใหม่และจัดสิ่งที่เรียนรู้ให้เป็นระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรึกษาหารือและขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์โดยตลอด จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิมล ทองผิว, 2556 หน้า 106) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอนผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับดีมากขึ้นไปสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2) ผลการประเมินประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการประเมินประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้พบว่ามีความสมบูรณ์ ถูกต้องและเหมาะสมมากที่สุดเพราะในขั้นตอนของการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีกระบวนการและครอบคลุม โดยศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ, 2551) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเป็นรูปแบบของการสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนนำข้อมูลมาจัดเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัย (วิทวัส อินทมานนท์, 2554, หน้า 114) พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก กับ

การจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติพัฒนา

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

5.1 ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

5.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นอกจากจะมีการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้วควรมีการทดลองใช้จริงกับผู้เรียนด้วย

5.1.2 ครูควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

5.1.3 ควรมีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยให้นักเรียนตรวจสอบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในระดับชั้นอื่นๆ

5.2.2 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกร่วมกับกระบวนการเรียนรู้รูปแบบอื่นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

5.2.3 ควรมีการนำเทคนิคผังกราฟิกไปใช้ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สาระอื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6. เอกสารอ้างอิง

พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์. (2547). เอกสารการสอนชุด วิชาการสอนสังคมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2561). แนวคิดการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสู่แผนการสอน.

กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมจเนจเม้นท์.

วิทวัส อินทมานนท์. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนสังคมศึกษาและความสามารถในการคิด

วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกกับ

การจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิมล ทองผิว. (2556). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

โดยใช้รูปแบบการสอนผังกราฟิกสำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์

มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการวิจัยและ

พัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ธัญบุรี.

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา.

(พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

อิทธิเดช น้อยไม้. (2560). หลักสูตรและการจัดการ

เรียนรู้สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง

เฮ้าส์.